

16.1 Snakk med dem!

Lisa

Lisa er på besøk hos bestemor en dag. Bestemor er 77 år, og hun har invitert Lisa på kaffe. De sitter inne i stua. Der står det også en TV, og på veggene henger det bilder av familien. Bestemor har kokt kaffe og på bordet står det kopper og tefat. Det ligger vafler og lefser på et stort fat.

Bestemor ble født like før krigen. Da bodde det rundt 50 000 personer i Trondheim. Nå bor det over 200 000 i byen. 15 prosent av disse kommer fra andre land, det er nesten 30 000 personer. Da bestemor var barn, var det verken afrikanere eller asiater å se i gatene. Slik er det ikke nå lenger. En ser personer fra mange land, både kvinner og menn. Bestemor synes at byen har forandret seg mye.

Bestemor: Jeg var i byen i går. Det var så mange utlendinger både i gatene og på kaféene! Før var det ikke slik. Da var det verken tiggere eller mørkhudete menn å se. Noen ganger føler jeg meg utrygg når jeg er i sentrum, og jeg drar aldri til byen når det er mørkt!

Lisa: Ja, men du kjente jo ikke alle i Trondheim da du var ung heller. Det bodde jo tusenvis av mennesker her da også. De fleste var jo fremmede.

Bestemor: Ja, men de var norske. Nå ser jeg så mange som ikke er norske. Slik var det ikke før.

Lisa: Men det bodde jo både svensker og dansker her.

Bestemor: Svensker og dansker! Det er jo ikke utlendinger. De snakker jo nesten samme språk som oss. De er jo naboene våre.

Lisa: Men du har jo møtt Ali, synes du han er skummel?

Bestemor: Nei, Ali er en kjekk og pålitelig kar. Det er så hyggelig når han er her. Han hjelper meg med ting, og noen ganger har han med kake til kaffen når han kommer. Det er så trivelig når kona hans er med. Begge to er så hyggelige. Og begge barna også. De smiler og ler og gir meg en klem. Jeg er litt bestemor for både Hoda og Sami, tror jeg.

Lisa: Så de utlendingene du kjenner, er hyggelige, mens det er de andre som gjør deg utrygg.

- Bestemor: Ja, jeg liker ikke at unge menn står og ser på meg! Jeg vet jo ikke hvem de er! Enten holder jeg godt på veska når jeg går forbi dem, eller så går jeg en annen vei.
- Lisa: Kanskje du skulle si «hei» til dem? Det kan jo hende at de er like trivelige som Ali og familien hans.
- Bestemor: Du har kanskje rett i det. Det er jo ikke alle nordmenn som er hyggelige heller.
- Lisa: Nei, akkurat, og slik er det med innvandrerne også. Jeg tror det er slik at hvis man blir kjent med folk fra andre land og kulturer, så ser man at de stort sett er sånn som oss. Det er jo forskjeller i religion, matskikker, klesdrakt og så videre, men ellers er de vanlige, hyggelige folk. Jeg er sikker på at hvis Ali tok med noen av de mørkhudete vennene sine på besøk, så ville du like dem også.
- Bestemor: Det skal jeg svare på når jeg har møtt dem!

_____ akkurat
 _____ ei bestemor
 _____ en danske
 _____ ellers
 _____ et fat
 _____ flest
 _____ å føle seg...
 _____ en kar
 _____ kjekk
 _____ en klem
 _____ en klesdrakt
 _____ ei lefse

_____ en matskikk
 _____ mørkhudet
 _____ pålitelig
 _____ skummel
 _____ sånn
 _____ et tefat
 _____ en tigger
 _____ trivelig
 _____ tusenvis
 _____ utrygg
 _____ en vaffel
 _____ ei veske

16.2 Blir Astrid med på hyttetur?

Jon: Hei Astrid! Skal vi gjøre noe spennende? Jeg kan få låne hytta til Per. Kan vi ikke dra dit i helga, bare vi to?

Astrid: Det høres morsomt ut. Går det an å kjøre dit?

Jon: Ikke hele veien. Det tar en time å gå fra parkeringsplassen.

Astrid: En time! Jeg liker ikke å bli svett.

Jon: Når vi kommer fram kan vi bade i vannet nedenfor hytta. Høres ikke det bra ut?

Astrid: Bade i vannet? Har han ikke jacuzzi på hytta?

Jon: Ikke Per. Det er ikke innlagt vann der. Vi må hente vann i ei bøtte i bekken.

Astrid: Ikke vann? Da er det vel ikke WC der heller. Det er vel bare utedo?

Jon: Ja, faktisk. Og heller ikke strøm. Tenk så koselig vi kan ha det. Vi fyrer på peisen, tenner stearinlys og koser oss med god mat.

Astrid: For et dumt forslag. Du kjenner meg, Jon. Hvis jeg drar på hyttetur, vil jeg kjøre dit, og hytta skal ha dusj, varmt vann, bad og ordentlig WC.

Jon: Kunne det ikke vært morsomt å bo litt gammeldags i ei tradisjonell hytte?

Astrid: Ærlig talt, Jon. Du vet hva jeg vil ha. Når jeg skal slappe av, må jeg ha TV og internett, og det må være et skikkelig bad slik at jeg kan dusje og pynte meg.

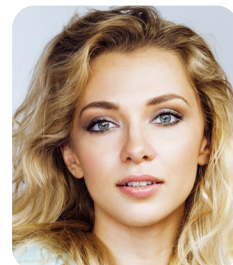
Jon: Ja, jeg vet at du liker det slik. Kunne vi ikke gjøre dette bare én gang?

Astrid: Jeg tror ikke du kjenner meg ordentlig, Jon. Husker du hvordan det gikk da du overtalte meg til å bli med på sykkeltur i skogen.

Jon: Ja, jeg husker det. Det var dumt at du hadde det uhellet.

Jon

Astrid

Astrid: Eller da du ba meg på påsketur og vi skulle gå fra hytte til hytte. Jeg måtte snu med en gang fordi jeg fikk gnagsår. Heldigvis var det sol i byen også så jeg kunne sitte på terrassen og få litt farge.

Jon: Men hva skal vi gjøre, da, Astrid. Jeg prøver bare å finne noe morsomt som du liker.

Astrid: Alt som du synes er morsomt, synes jeg er kjedelig. Jeg liker å være i ro, sminke meg, kle meg pent, møte venner på kafé, drikke vin, se på TV, skravle. Du liker helt andre ting.

Jon: Ja, jeg gjør nok det. Vi er kanskje mer ulike enn jeg trodde da vi møttes første gang. Men jeg er veldig forelsket i deg, det vet du. Du er den peneste i verden og den eneste for meg ... Kan vi ikke dra på hytta til Per?

Astrid: Aldri i livet. Du må gjerne dra dit. Jeg vil være i byen i helga. Jeg vil møte vennene mine, ikke sitte i ei mørk, gammel hytte på fjellet.

å bade
ei bøtte
faktisk
ei farge
et forslag
å fyre
gammeldags
et gnagsår
heldigvis
å høres.... ut
innlagt
en jacuzzi
nedenfor
ordentlig
en peis

å pynte seg
en påsketur
ei ro
skikkelig
en skog
å skravle
et stearinlys
svett
en sykkelstur
å tenne
tradisjonell
ulik
WC
ærlig talt

Iman og Ingvild har avtalt å ta en kopp kaffe sammen. Når de møtes slik, er det alltid noe å snakke om. I dag har Iman tenkt å ta opp en sak hun har tenkt mye på.

- Iman: Jeg la merke til en ting da jeg kom til Norge: Det var ingen norske kvinner som dekket til håret sitt.
- Ingvild: Nei, det er sant. Når man ser ei jente eller ei dame med tildekket hår, så er det sannsynlig at hun tilhører en familie som har innvandret til Norge.
- Iman: Jeg vil ikke gå med håret fritt. Det er bare når jeg er hjemme i leiligheten at jeg tar av meg sløret.
- Ingvild: Før 1960 brukte faktisk mange norske kvinner "skaut", som vi kaller det. De brukte det enten for å beskytte håret i arbeid eller når det var dårlig vær. Man kunne bruke skaut når man pyntet seg til bytur. Noen fulgte også religiøse påbud. På 17. mai og andre høytidsdager kan du se noen kvinner i bunad både med og uten skaut.
- Iman: Ligner skaut på hijab?
- Ingvild: Ikke helt. Hijaben dekker mye mer av hodet slik at man verken ser håret, halsen eller nakken, bare ansiktet. Skautet er ikke så stort, og det blir ofte bare knyttet under haka.
- Iman: Det hender at jeg får en del blikk når jeg er ute og går. Folk sier ingenting, men jeg kan se at de reagerer på at jeg har hijab. De liker det ikke.
- Ingvild: Jeg tror at hijaben har vært i Norge i 20 år, så nordmenn er på en måte vant til den, men det er mange meninger om hijaben. Man hører spørsmål som: Bør man forby hijab ute i samfunnet? Kan man bruke hijab på jobb - og i hvilke jobber? Kan noen nekte eller påby andre å bruke hijab? Kan barn i norsk skole bruke hijab eller skal det være forbudt? Er hijab frigjørende eller undertrykkende?
- Iman: Jeg har sett diskusjoner om dette på TV. Jeg synes at nordmenn er veldig opptatt av hijaben.
- Ingvild: Noen aksepterer hijab og sier at siden det bor folk fra hele verden i Norge, må folk gå kledd slik de ønsker. Andre vil ikke ha nye skikker i Norge. Det finnes også andre plagg som chador, nikab og burka, men de er ikke vanlige i Norge.
- Iman: Det er litt rart med nordmenn. De fleste ser bare hijaben, ikke meg.
- Ingvild: Ja, det er kanskje sant. Nordmenn er vant til å vise fram mye av kroppen, særlig de unge. Om sommeren går vi rundt i lette klær. Til daglig går

mange i trange bukser. Derfor er det noen som reagerer når innvandrere gjør det motsatte. Når unge jenter og kvinner går med hijab og lange, romslige klesplagg, lurer mange på om dette er noe kvinnene har valgt selv, eller om det er gammeldags tenkemåte og religion som har bestemt det. Mennene, særlig de unge, bruker jo ikke tradisjonelle klær. Mange går heller rundt i samme type klær som norske menn.

- Iman: Jeg vet bare at det er jeg som har bestemt at jeg skal bruke hijab. Ingen andre har sagt noe, heller ikke pappa.
- Ingvild: Men hva med lillesøstera di, hvordan skal hun gå kledd når hun blir eldre?
- Iman: Det får hun bestemme selv.
- Ingvild: Og hvis hun vil gå kledd som norske jenter, hva sier du da?
- Iman: Jeg tror at hun vil kle seg slik som venninnene sine.

- _____ å avtale
- _____ å beskytte
- _____ en burka
- _____ en bytur
- _____ en chador
- _____ daglig
- _____ å dekke
- _____ forbudt
- _____ å forby
- _____ frigjørende
- _____ ei hake
- _____ å innvandre
- _____ å kle seg
- _____ et klesplagg
- _____ å knytte
- _____ en kropp
- _____ ei lillesøster
- _____ å legge merke til
- _____ motsatt
- _____ en nikab
- _____ et plagg
- _____ et påbud
- _____ å påby

- _____ å reagere
- _____ romslig
- _____ sannsynlig
- _____ et skaut
- _____ en skikk
- _____ et slør
- _____ å ta opp
- _____ en tenkemåte
- _____ tildekket
- _____ å tilhøre
- _____ trang
- _____ en type
- _____ undertrykkende
- _____ vant
- _____ å vise fram

16.4 Generasjonsforskjeller

Rana og Ali har bodd i Norge en tid. Rana har avsluttet både norsk- og samfunnskunnskapskurset og har begynt å se etter jobb. Ali er fremdeles personlig assistent for Lisa. Det er vanskelig å finne en ingeniørjobb.

Både Sami og Hoda har fått mange venner. Sami er ofte ute og spiller fotball, og Hoda er sammen med sine venninner i nabolaget. Begge barna har lært så mye norsk på kort tid! Rana synes at de er mye flinkere enn foreldrene. De forstår alt som blir sagt, og de snakker på samme måte som barna de er sammen med. De sier «æ, mæ, dæ» og ikke «jeg, meg, deg» slik som Rana gjør. Trønderdialekten er mye vanskeligere enn bokmål! Noen ganger når de er på butikken, må Rana få Sami til å forklare hva ekspeditøren sier.

Det er rart å se at barna kan mer enn de voksne. Tidligere var det jo slik at barna lærte av foreldrene. Nå er det omvendt noen ganger. Rana ser også at barna oppfører seg på en annen måte enn før, mens både hun og Ali tenker og gjør ting på tradisjonell måte.

Rana og Ali ønsker at barna skal lære norsk raskt, men de vil jo også at barna skal snakke arabisk. Derfor bruker de arabisk når de er sammen. Regelen er at de ikke skal snakke norsk under måltidene. Det er viktig å være god i arabisk. Det er jo dette språket som er forbindelsen til familien i Aleppo og til syrisk kultur og historie. Barna tenker ikke slik. Så snart de er ferdige med måltidet, skifter de til norsk. Sami leser og skriver på norsk. Han bruker ikke det arabiske alfabetet så mye når han skriver. Han kjenner igjen bokstavene når han leser, men det er mange arabiske ord han ikke forstår.

Rana og Ali har sett hvordan eldre barn fra Syria oppfører seg. Noen ganger er det vanskelig å skille dem fra norske barn. Når det gjelder språk, væremåte, klær og musikk, er de akkurat som de norske. Ali er bekymret for hva som vil skje framover. Vil det bli slik at foreldrene er knyttet til den kulturen i Syria, mens barna blir knyttet til norsk kultur? Han ser at de norske jentene går kledd på en annen måte enn syriske jenter. Barna hører jo bare på vestlig musikk og religionen spiller en mindre rolle. Jenter og gutter blir kjærester mens de er 13-14 år. Mange har sex når de er unge, og ideene om likestilling og homofili er vanskelige å forstå. De som går på videregående skole, drikker til og med alkohol. Han har hørt hva som skjedde da Mina hadde bursdag. Da var flere av de norske ungdommene fulle.

Ali

Rana

Da Ali diskuterte dette med Lisa, sa hun at det er viktig at foreldrene ikke er for strenge. Det trenger jo ikke å være et spørsmål om enten - eller, det vil si enten syrisk eller norsk. Siden barna vokser opp i Norge, vil de ha med seg både syriske og norske erfaringer.

Ali blir sittende og tenke. Hvordan vil det gå med Hoda og Sami? Hvordan skal han og Rana oppdra dem? Hvor mye av det syriske må de gi slipp på, og hvor mye av det norske må de akseptere? Vil det bli konflikter mellom barna og de voksne i familien? Hvordan vil han reagere når barna ikke vil gjøre som Rana og han sier?

Ali har spurt noen av de norske kollegene om hvordan å ha en ungdom i familien. «Du vet, i Norge oppdrar vi barna til å ta ansvar,» sa en kollega. «Ungdommene skal selv få velge sine liv, men selvsagt må vi hjelpe dem på vei gjennom oppdragelsen, for når de er ferdig med videregående skole, skal de stå på egne bein. Da reiser noen i militæret, andre drar til en annen by for å studere, noen tar et friår og reiser rundt i verden. Da har du ikke kontroll lenger.» En annen kollega sa det slik: «Barna er ikke foreldrenes eiendom. Vi får bare låne dem noen år. Slik tenker mange nordmenn, og derfor må vi gi dem en oppdragelse slik at de blir uavhengige av oss, mer selvstendige.»

Dette er rare tanker, synes Ali. I Syria oppdrar de barna til å bli en del av familien. Slik ble Rana og han oppdratt. I Norge er det viktigere at barna blir selvstendige. Rana og han har en vanskelig oppgave foran seg.

et alfabet
bekymret
et bokmål
en bokstav
en bursdag
dæ
en eiendom
en forbindelse
et friår
en generasjonsforskjell
å gjelde
ei historie
en homofili
en ingeniørjobb
en konflikt
en kontroll

militæret
mæ
et måltid
omvendt
å oppdra
en oppdragelse
å oppføre seg
en rolle
et samfunnskunnskapskurs
selvsagt
å gi slipp
en trønderdialekt
uavhengig
vestlig
en væremåte